

Elektronikus okirat hitelesítés, mint új piaci szegmens

Ha valaki esetleg még emlékezne rá, úgy hat évvel ezelőtt írtam egy cikket a Pesti Ügyvédben „Az elektronikus társadalom kihívása” címmel. A cikk mondandója elsősorban az volt, hogy informatikai változások kérlelhetetlenül utol fogják érni az ügyvéd társadalmat. Ami akkor még csak a közeljövő hozadékának tetszett, mára „zsebbe” vágó valósággá vált.

Hivatalos adatok nélkül is meg lehet becsülni, hogy a budapesti ügyvédek tekintélyes részének mára egyik fő bevételi forrása lett a gazdasági társaságok képviselője, és főleg a cégjogi dokumentumok szerkesztése.

Ha az egyik oldalon folyamatosan azon vitatkozunk, hogy a budapesti kamarai létszám (is) folyamatos és drasztikus növekedése mellett, újabb és újabb támadások érik a hagyományosan ügyvédi szolgáltatási piacokat, akkor a másik oldalon rendkívüli figyelmet kell fordítanunk arra, hogy megragadjuk a lehetőséget az újonnan elérhetővé váló jogi szolgáltatások megszerzésére és megtartására.

Ilyen új piaci szegmens lehet az elektronikus okiratkészítés, és hitelesítés.

A „versenytársaink” (lásd a közjegyzői elektronikus okiratszerkesztésre vonatkozó szabályozást) már megtették az első lépéseket, úgyhogy jó lenne, ha az Országos, de főleg a Budapesti Ügyvédi Kamara még ebben az évben hatékony lépéseket tenne a szabályozás érdekében, különben azon vesszük észre magunkat, hogy már megint a piaci perifériákra kerültünk, és megint csak a siránkozás marad.

Ismét visszautalva korábbi cikkemre, akkor három problémát emeltem ki, amelyben véleményem szerint a budapesti ügyvédség nem rendelkezik kellő informatikai felkészültséggel: a hitelesített elektronikus aláírás kérdése, az elektronikus kommunikáció kérdése az interneten, és a Budapesti Ügyvédi Kamara interaktív, elektronikus web oldalának kialakítása.

Ha sorra vesszük ezeket a kérdéseket, akkor elmondható hogy több kérdésben sikerült jelentős előre lépéseket tennünk. Öröndetes, hogy mára előírás a kamarai tagfelvételénél, hogy az érintett ügyvéd rendelkezzen e-mai címmel (még ha ez csak egy ingyenes szolgáltatótól származó e-mail cím is), sőt elnökségi határozat született az ügyvédi home page-ek tartalmával kapcsolatosan is. (lásd a Pesti Ügyvéd 2001. októberi számát „Itt az elektronikus aláírás” című cikket és az „ügyvédi home lap tartalmáról” szóló MÜK-határozatot.)

Azt hiszem, hogy a haladás legbiztosabb jele ebben a tekintetben éppen a márciusi kamarai választások voltak, ahol meggyőződésem szerint a rekord nagyságú részvételi arány egyik oka éppen az volt, hogy a jelöltek most először közvetlenül elektronikus levélben keresték meg a választókat, majd robbanásszerűen indult meg egy vita az interneten a kamarai választásokkal kapcsolatban, melyet az addig kihasználatlan e-mail kapcsolat tett lehetővé.

Meglátásom szerint azonban a szabályozás továbbra sem követte megfelelő módon a fejlődést. Mivel ezt egy vita indító cikknek szánom, itt és most nem szeretnék a részletekbe bonyolódni, csak példaként említeném, hogy a BÜK pl. továbbra is tartja magát ahhoz a megkövesedett állásponhoz, hogy az ügyvédi munka legérzékenyebb momentumát, az okirati ellenjegyzést továbbra is az ügyfél és az ügyvéd együttes fizikai jelenlétéhez köti, holott a jogi szabályozás ez alól már engedne kivételt.

Mára elmondható a budapesti ügyvédek túlnyomó része rendelkezik e-mail címmel, ugyanakkor csak elenyésző része rendelkezik elektronikus aláírással.

A július 1-én hatályba lépett új jogszabályok (elsősorban az új Gt. és az új Ctv.), igen nagy teret enged az informatikai vívmányoknak, és különösen nagy hangsúlyt helyez a fokozott biztonságú elektronikus aláírással ellátott okiratokra a cégeljáráásban.

Az új jogszabályok hatálybalépésével az okiratszerkesztő ügyvédeknek a cég kötelező jogi képviseletén kívül új tevékenységet is el kell sajátítani: a nyomtatott dokumentumok elektronikus okirattá történő alakítását. Ez természetesen némi beruházást igényel majd azoktól a kollégáktól, akik erre még nem készültek fel technikailag (megfelelő kapacitású számítógép vásárlása, vagy bővítése, scanner), viszont felbecsülhetetlen előnnyel járhat, mint új bevételi forrás, az egyre jobban beszűkülő piacokon.

Az elektronikus cégeljárás elektronikus dokumentumokat kíván meg. Ezek hiányában az elektronikus okiratok létrehozása, vagy konverziója (amikor a papír alapon létrehozott és aláírt dokumentumot az ügyvéd elektronikus okirattá alakítja, majd elektronikus aláírásával hitelesíti) az ügyvéd feladata lesz. Alapesetben például egy zártkörű részvénytársaság vagy kft. alapító okiratát a tagok aláírják, majd az ügyvéd elektronikus okirattá alakítja, és hitelesítéssel látja el. Ezt követően nyújtható be az okirat elektronikus okiratként a cégbíróságra. Előfordulhat azonban olyan eset – és szerintem ez egyre gyakrabban elő is fog fordulni – hogy egy kft.-t olyan tagok alapítanak, amelyek mind rendelkeznek hitelesített elektronikus aláírással.

Nem tisztem, és nem is értek hozzá, ezért nem szeretnék itt kitérni a fokozott biztonságú elektronikus aláírással létrehozott okirat technikai jellemzőire. (Akit érdekel ez a téma, az interneten kiváló írások olvashatóak Szilágyi Károly Bálint ügyvéd kollégánk tollából), de a végletekig leegyszerűsítve a dolgot még számomra is érthető, hogy a folyamatnak három résztvevője van:

- az elektronikus okirat szerkesztője
- az elektronikus okirat olvasója
- az elektronikus okirat hitelesítője, az un hitelesítési szolgáltató

A hitelesítés szolgáltató az a személy vagy szervezet, amely az aláírás létrehozásához szükséges eszközök (software, hardware) és kulcsok kiadását végzi. Ezek kiadásakor az aláíró személyazonosságát ellenőrzi, és ennek eredményeként egy un. tanúsítványt állít ki.

Mármost az én problémám ezzel kapcsolatban van: Ki lesz ez a szolgáltató?

Tévedés ne essék, a piacon máris rengeteg cég van jelen, amelyek valóban minőségi elektronikus aláírás hitelesítést ajánlanak, azonban szerény véleményem szerint ezt a kérdést az ügyvédi kamarának nem lenne szabad kiengednie a kezéből. Az ügyvédek elektronikus aláírásának hitelesítését szilárd meggyőződésem szerint az ügyvédi kamaráknak kell elvégezniük, hiszen igazolványukból, és a szárazbélyegzőből sem használhatunk bármilyen formátumot.

Természetesen nem feltétlenül arra gondolok, hogy magának a Kamarának kellene kapun belül megoldani a kérdést (bár ezt sem tartom teljesen elvetendő ötletnek), de mindenképpen arra lenne szükség, hogy az ügyvédek elektronikus aláírásának hitelesítését egy szolgáltató végezze el, amelyet a Kamara megfelelő pályáztatás útján választhatna ki. Ez nemcsak a speciális feltételek garantálását (pl. titoktartás) tenné lehetővé, de gátat szabhatna az egyes szolgáltatók közötti árkülönbségek kialakulásának is.

Kíváncsian várom, hogy a 2006-ban választott új vezetőség milyen lépéseket tervez a kérdésben.

Dr. Szabó Iván